

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Pre pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravištvo in ekspedicijski v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniila (inzerati) se sprejemajo in velja trispotna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 268.

V Ljubljani, v sredo 23. novembra 1892.

Letnik XX.

Kršćanstvo in liberalizem.

Na Dunaju, 21. novembra.

S prepovedjo glasnega prekrizavanja v šoli napadel je liberalni okrajni šolski svet dunajski na nečuten način krščanstvo. Računal pa pri tem početju ni z najmerodajnejšim faktorjem, — s krščanskim ljudstvom.

Takega odpora do sedaj še niso doživeli liberalci, dasi so že premnogokrat predrzno izzivali krščanstvo. Sedaj pa vršil se je tu shod za shodom, kjer je ljudstvo jasno kazalo, da se zaveda. Voditelji krščanskega gibanja pa so na teh shodih krepko obsojali postopanje liberalcev. Poslušalo jih je na tisoče ljudstva (samo na shodu, prirejenem od „katoliškega šolskega društva v veliki dvorani glasbene društva, bilo ga je nad pettisoč), ki je glasno zahtevalo — versko šolo! Navdušenih klicev: „Živela konfesionalna šola!“ „Mi hočemo versko šolo!“ ni bilo konca.

To pa niso bili morebiti samo ljudje nižjih stanov, temveč večinoma zastopniki inteligence. Ali nas niso svoje dni hoteli prepričati, da zahtevajo versko šolo samo hartberški kmetje?! Seveda, liberalcem zdi se prepoved glasnega prekrizavanja povsem nedolžna. Saj hočejo vendar korenito iztrebiti krščanstvo iz šol. Toda tako daleč, upamo, ne bode prišlo pri nas, kajti že se vzbuja krščanska zavest. Danes ni več v veljavi zloglasni ta ukaz okrajnega šolskega sveta dunajskega, odpihal ga je vihar opravičenega, šumečega, kakor povodenj, ljudskega srda.

Liberalci sami dobro poznajo opasni svoj položaj. Sklicali so včeraj shod v veliko dvorano mestne hiše, da bi se organizovali trdneje. Toda vspeh bil je — velika blamaža. Niti tisoč mož niso mogli iz vse Nižje Avstrije zborovati k zborovanju, dasi je delal ves liberalni aparat na vso moč. Čisto nič ni

bilo čutiti shoda v okolici mestne hiše, samo kakih šest fijakarjev samovalo je pred njo. Notri pa sta tarnala Suess in Plener, kako gine liberalna ideja! Liberalni listi pa bodo seveda pisarili o sijajnem vspehu!

Tako mlatijo gospodje prazno slamo, za trpeče ljudstvo pa se ne brigajo. Koliko so obetali liberalni listi ljudem, ko se je ustanavljal „Veliki Dunaj“. Marsikdo je prišel iz provincije sem, misleč, dobiti pri velikih zgradbah dela. Toda motil se je. V ubožnih okrajih na periferiji mesta je cela armada delavcev brez dela, 40.000 jih je baj! Veselé se jedino socijalni demokratje, kateri upajo dobiti izdatnega prirastka svoji stranki. Tudi hišniki dunajski nimajo preveč uzroka, čutiti se zadovoljne, saj so vendar n. pr. leta 1890, ko so se združila predmestja z desetimi starimi okraji, bila posestva teh starih okrajev zadolžena za ogromno svoto 299 mil. 141.228 gld.

Tak je materijelni položaj tukaj. Od liberalnih načel pa ne pričakuje tu nihče pomoči, pač pa od krščanskih, katerih se oklepajo Dunajčani vedno trdneje.

M.

Edinost, ki vse razjedinjuje.

(Dopis z Goriškega.)

Narod, ki hoče imeti trajen obstanek, mora se okleniti cerkve katoliške. Razlogi te trditve so 1. Ker je cerkvi obljubljen trajen obstanek; 2. ker le po nauku cerkve in zakramentih more človek postati moralen. Moralnost, t. j. razumno brzdanje slabih nagnjen, a vzbujanje dobrih, pa je neizogibni pogoj gmotnemu blagostanju, telesne čistosti, duševni razsvitljenosti, ponosnemu odločnemu odporu nasproti krivici; pogoj je pa tudi pravicoljubnosti nasproti gmotno in fizično slabejim.

Tako smo pisali mi v „Slovencu“ 28. oktobra t. l. Tržaška „Edinost“ je že enkrat omenjeno trditev grajala. A v 92. svoji številki jo skuša razveljaviti v uvodnem članku. V tem članku je toliko protikatoliških trditev, da treba vsaj na nekatere odgovoriti že danes.

1. „Edinost“ piše: „Ne veri, ne cerkvi ni podeljena moč ali naložena naloga, da bi vzbujala od smrti raznarodovane ali celó uničene narode. Vera in cerkev ima druge naloge, in zato se je narodom kot takim posebe boriti za svojo narodnost. Kdor bi trdil, da je obstanek katerega naroda zavisen od vere ali cerkve, bi imenu vere in cerkve ne koristil, pač pa škodoval, kar se ne slaga ne zgodovinskimi dejstvi, ne z notranjo nalogo cerkve.“

Iz te dogme „Edinosti“ hočemo le na jeden njen protiverski namen opozoriti. Ona hoče vero popolnoma ločiti od narodnosti. Ona trdi, da imajo narodi kot taki popolnoma svojo pot, neodvisno od vere. Narod kot narod ne potrebuje vere. „Edinost“ uči, kakor bi naravni red bil za-se, a nadnaravni sam za-se.

To pa je napačno, kajti posamezni med narodi, kakor faktično bivajo, nimajo naravnega končnega smotra, ampak po božji milosti le nadnaravni. In nadnaravnost končnega namena tirja, da bode i vse zemeljsko delovanje in nehanje nadnaravno. Naravni red se da teoretično od nadnaravnega ločiti, a ne — praktično. Drznost onih, ki državo, družino, narode kot take, šolo smatrajo kot čisto naravnega reda, ki skušajo jo odtrgati od cerkve, vere, in jih voditi le z naravnimi postavami, je Pij IX. 19. junija 1862 obsodil. „Edinost“, kaj delaš? Ni liberalcev?!

LISTEK

Lovrencij Lavtizar — mučenik dolžnostij.

(Konec.)

Lavrencij Lavtizar se je narodil 11. grudna l. 1820 v Srednjem Vrhu, v majhni vasi na Gorenjskem. Roditelja sta mu bila revna, pa jako pridna in strogo katoliška kočarja. Ze v rani mladosti sejala sta v mehko srce ljubemu sinčku seme čiste nebeske kreposti. Navduševala sta ga v duhu pobožnosti in ponižnosti za vse lepo in blago. Med slikovitimi prizori orjaških julijskih gor, v čistem planinskem zraku, razvijal se je um in neupogljiv značaj dobremu Lavrenciju za poznejšo moško dobo. Do neba strleči vrhovi nad njim in bajni gaji krog njega spominjali so ga božje mogočnosti in lepote, do katere se je dvigal njegov duh dan na dan z velikim hrepenenjem. Kmalu so izpoznali redke duševne dečkovne zmožnosti in roditelja sta ga poslala po nasvetu in s pomočjo prijateljev v mestne šole. Kaj bi pač moglo bolj osrečiti ukazelnega dečka! Dasi se je moral boriti z revščino in z raznimi nevšečnostmi, učil se je vendar pridno in porabil vsako priliko v izobraženje duha, kateri je od dné do dné treboval večjega obzorja. Lavrencij bil je v šoli vedno med prvimi in velik ljubljeneц součencev. Njegovi sodrugi se niso divili toliko njegovemu bistremu

umu, kakor njegovi ponižnosti, krotkosti, postrežljivosti in prijaznosti. S čudovito lahkočo osvojil si je vednosti in jezikov. Onih predmetov pa, kateri so mu obetali najbolj pomagati v bodočem stanu, poprijel se je z neumorno pridnostjo. Namen bil mu je vedno pred očmi: Posvetiti življenje božji službi, delovati izključljivo le za božjo slavo in za zveličanje neumrljivih duš.

Po dokončanih klasičnih in modroslovskih ukih vstopil je v ljubljansko semenišče leta 1842, da bi se pripravil za sveti duhovski stan. Posvetili so ga v mašnika v tretjem letu bogoslovja 3. velikega srpana l. 1845. Po posvečenju je nadaljeval svoje učenje do poletja l. 1846. Istega leta so ga poslali za pomožnega duhovnika v Trebeljno. V Trebeljnem deloval je v vinogradu Gospodovem do l. 1851. Ljubljanski vladika poslal ga je od tam na Dobrovo. Lavrencij Lavtizar bil je sedaj v pravem pomenu besede v svojem življu. Pridobil si je ugled, spoštovanje in ljubezen pri ljudstvu s svojo veliko vstrajnostjo na leci in v spovednici. Bil je ponižen, pohleven ljubezniv, posebno pa se je vedno odlikoval s čisto pobožnostjo, katera mu je bila, rekel bi druga narava. Imenovali so ga navadno »sveti duhovnik«, ali kratko »svetnik«. Pod tem imenom poznali so ga daleč naokrog izven njegove župnije. Od tam pisal je dragemu prijatelju pismo, v katerem se razvdi njegova izvenredna bogaboječnost, ponižnost in

neskončno koprnenje po večji popolnosti. Navedem le nekaj misli omenjenega pisma:

»Čas hiti brez prestanka. Dve leti vtonili ste že v večnost, odkar sem dospel na Dobrovo. Oj, v koliko rečeh bode treba že samo od teh dveh let odgovor dati! Ko bi Bog ne bil brezmejno usmiljen, pač bi ne mogel upati, da pridem v nebesa k svetnikom, katerih življenje se je na svetu svetilo v najlepših čednostih in dobrih delih. Sramujem in žalostim se, kadar premišlujem te častiljive vzglede in svojo veliko pomanjkljivost. Sedaj me uči lastna izkušnja, kako trdo in težko je človeku, ki se ne trudi od mladih let s pomočjo božje milosti za pravo krščansko življenje, služiti še-le v poznejših letih Bogu z večjo popolnostjo. Ni le zgubljen čas, ki ga nisi porabil v božjo čast, temveč oslabé tudi dušne moči. — Morebiti me vprašaš: »Kaj misliš biti svetnik?«. To kaže duhovno prevzetnost. Vem, da se ne smem predrzniti biti takih misli, da bi postal enak kakemu svetniku, toda želeti vendar moram, da bi tako živel, kakor nas uči sv. evangelij, ker potem bomo sojeni.« — Lavrencij Lavtizar, poln sv. gorečnosti za zveličanje duš, sklenil je enkrat posvetiti življenje Indijanom. Sklenil je delovati znanprej med najrevnejšimi revnih, med divjaki, da bi jih pridobil za nebesa. Do tega koraka ga ni izvabila posvetna slava, niti želja po nenavadnih dogodljajih, temveč srčna ljubezen do Boga in do svojega bližnjega. Poslovil se je od roditeljev,

2. „Edinost“ pravi: „Ko bi bila narodnost zavisan od obstanka vere in cerkve, bili bi vsaj znatni deli Grkov in Rimljanov obranili. . . . Slovani so tudi v paganstvu živeli čiste (?) moralno. O Slovanih niti ne velja trditev, kakor da bi bilo treba šele krščanske vere ali cerkve, da bi živeli narodi moralno.“ A v kljub temu, da so živeli še bolj moralno, nego v dobah svojega paganstva, so vendar v dobah krščanskih poginjali.*

„Edinost“ torej trdi dalje, da obstanek naroda ni odvisen niti od vere, niti od cerkve, niti od moralnosti krščanske! Vera, cerkev, moralnost krščanska ne more nič pomagati narodu kot takemu, da bi ohranil svoj jezik, svoje posebnosti!! Da to je odmev onega javnega mnenja, katero je zadnja tridesetletja zavaladalo posebno mej odraslo učečo se mladino, da ne more nikdo biti dober Slovenec, ako ni verski odpadnik, sovražnik papežev, škofov, duhovnikov, ako ni nemoralen ali ne vsaj indiferenten v versko-moralnih stvareh, ako ne obišče vseh narodnih plesov, vseh zaljubljenih predstav po čitalnicah, ako ne pride na vsak naroden banket. Dijak, ki se pridno uči v samotni izbi, si brusi razum za življenje, hodi k sveti maši, spovedi; kmet, ki ostaja pri družini, ki gleda, da se ne zadolži, ki poučuje otroke doma, ki pridno dela, ki veruje, kar mu duhovnik v cerkvi propoveduje . . . ti so nazadnjaki, mračnjaki, brezdomovinci, „zgubljeni za narod“, kajti ti so odvisni od vere in cerkve!!

Ni li liberalcev? O veliki moralnosti starih Slovanov se tukaj pričkal ne bom. Vendar trditev, da Slovani niso potrebovali krščanske vere, da bi moralni postali, na oni način moralni in v oni stopinji, kakor je potrebno, da se nadnaravno izveličajo, — je herzija. Izvira iz prepričanja, da je Jezus Kristus za Slovane brez potrebe prišel na svet. To prepričanje, ta nazor je — blasfemija!

„Edinost“, kaj delaš? Ni liberalcev? Ni li bil potreben katol. shod?

3. „Edinost“ trdi: „Narodi imajo svoja posebna svojstva in teh svojstev vera kot taka ne more . . . braniti . . . Z verskimi resnicami kot takimi, ker veljajo za vse narode, cerkev ne more braniti specialnih nevarnostij, ki žugajo raznim narodom v raznih dobah, kakor se kažejo dandanes Slovanom in še posebno Slovincem.“

Tukaj očita katoliški veri, da je le mračna teorija, ki ne sega v praktično življenje, ki nima določujočega vpliva na krajevne in časovne razmere, ki ne more vladati posameznikom. Vera je čisto internacionalna, zračna fantazija!

Čudno! Razvpiti Ratkovsky pa je ravno nasprotnega prepričanja. On trdi, da ravno katoliška moralna najbolj zaprečuje raznarodovanje Slovanov. In res. Katoliška

moralna pravi: Pusti vsakemu svoje! Sklep: Pustite tudi Slovanom njih jezik, ker je njihova redna lastnina. Ne brani torej vera narodnosti? Vera pravi: Kar je tvoje, je moje; do njega imaš božjo pravico. Braniti je smeš in tudi moraš, tam bolj, ako ti je koristno. Torej pravico imaš, dolžnost imaš, se upreti onim, ki ti hočejo ukrasti materni tvoj jezik.

Pa ne le negativno, ampak i pozitivno nam katoliška vera zapoveduje, narodnost ohranjati. Ker so teologi „Edinosti“ najbrže pozabili, naj preberó, kaj je v katoliški moralni Müllerjevi, II. Tam je pisano, da katoličan mora ljubiti vse ljudi na svetu, a tiste bolj, ki so nam bližji, n. pr. očeta, sestre, sorodnike, prijatelje. Njim moramo v prvi vrsti najbolj želeči, dejanjski pomagati. A na str. 297. uči, da mora vsak katoličan ljubiti svojo domovino, prijatelje domovine. Ta ljubezen, pravi, nam je ukazana od naravne in božje postave. Po katoliški veri, kdor ne ljubi starišev, sorodnikov, domovine, sorjakov — greši!

Torej katoliška cerkev ni čisto internacionalna. S svojimi večnimi, vse obsegajočimi resnicami zagotavlja tudi posebnosti narodom, bolj ko vsaka druga moč na zemlji. Ako pa so krščanski narodi prišli ob svoje narodnostne posebnosti, ni vera kriva. Kriv je bil dotičen narod sam, bodi da svojih svetinj ni tako odločno branil, kakor mu je vera katoliška dovoljevala in ukazovala, ali pa je vero zapustivši moralno propadal, telesno in duševno oslabil in iz lastne krivice — zamrl.

Zakaj Francozi in Madjari izumirajo? Odgovori, „Edinost“!! Zopet pri drugih narodih ni bil narod sam kriv svojega propada. Bil je veren in moralen. A prišel je močnejši tujec, kateri je, ne brigaje se za vero, ki pravi: ne kradi, ne ropaj, strl nedolžno ljudstvo in mu je vzel — narodne posebnosti. Zakaj ginevamo mi Slovenci, Hrvatje, Poljaki, Čehi? Ker se je iz postavodajalstva izbacnila krščanska vera, ki pravi: daj vsakemu svoje, ne zatiraj slabšega. Tudi slabjemu, kar mu gre. Kdo so največji sovražniki narodnih naših posebnosti? Oni Nemci, oni Italijani, oni Madjari, ki se ne brigajo več za vero katoliško. Oni, kateri so res dobri katoličani, branijo naše individualnosti. V državnem zboru se je večkrat pokazalo.

O razmerju mej katoliško cerkvijo „s svojim neprimernim“ liturgičnim jezikom in — narodnostnimi posebnosti Slovanov o priliki drugje! Spis se nam je raztegnil.

Sklenemo. „Edinost“ se je v članku „Obstanek cerkve in narodnosti“ pokazala taka, za kakeršno so jo trezno misleči že davno imeli: liberalno. V tem članku se je pokazala še več. V isti številki piše indignirana, da se ji bo očitalo paganstvo, ako bo odločno branila pravice, posebnosti slovenske. Ne zaradi tega! Pač pa „Edinosti“ moramo očitati,

ako misli narodnost na oni način braniti, kakor je v imenovanem članku začela. Ako hočete narod svoj braniti in prav je, mi ga tudi in bomo ga — a radi tega krivice Bogu ne delajte!

Liga + 1.

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. novembra.

Notranje dežele.

Civilni zakon v Avstriji. Jedva se je na Ogerskem v liberalnih krogih dobro razvilo gibanje za civilni zakon, že neki dunajski list dela reklamo za civilni zakon v Avstriji. Zidovskoliberalni list seveda naravnost take premembe ne priporoča, temveč le priobčuje pogovor z nekim ogerskim parlamentarcem, kateri misli, da se bode moral v kratkem vpeljati civilni zakon tudi v Avstriji, ko se vpelje na Ogerskem. Dotični poslanec misli, da se bode več mladih ljudij, ki se v Avstriji zaradi kacihi zadržkov poročiti ne morejo, izselilo na Ogersko. Ker pa Avstrija ne bode mogla lahko mirno gledati tega preseljevanja, ne bode jej preostajalo drugega, kakor vpeljati civilni zakon. Tako dunajski list, ki velja celo za oficijoznega. Mi ne verjamemo, da bi tako hitro prišlo do civilnega zakona pri nas, ko se še na Ogerskem utegne vsa stvar precéj na dolgo vleči, ali vendar je karakteristično za sedanje razmere, da se po oficijoznih listih take stvari razpravljajo.

Mladočehi. Stastny v svojem listu očita Mladočehom, da mnogo dobrih stvari spridijo s tem, da vsako stvar vlačijo v politiko. Vsako vprašanje se pretresa le s političnega stališča in pri tem le stvar sama trpi. Naj gre za vprašanje o svobodnem razkosanju kmetijskih zemljišč, za vrenje dednega prava, za volitev v deželni kulturni svet, povsod odločuje le politika. Ne gleda se na interes stvari sami. Tako postopanje je tem čudnejše, ker v mnogih stvareh mej Mlado- in Staročehi nobene prave razlike ni. Kako sedaj piše Stastny, kateri je nedavno še bil teh mislij, da se za zboljšanje češkega kmetijstva poprej dosti storiti ne more, da se izvede češko državno pravo. Tedaj je tudi on v vsa vprašanja vlačil politiko. Sedaj pa napada Mladočeha tudi le zaradi tega, da bi sebi kje pripravil kako poslansko mesto. Pa če tudi Stastnega vodijo taki sebični oziri, priznati se mu pa mora, da ima v marsičem prav.

Slezija. Pri dopolnilni volitvi za državni zbor v tešenski mestni skupini voljen je s 1270 glasovi liberalcec dr. Klucky. Nemški nacionalcec Ivan Rosner je dobil 458, slovanski kandidat Michejda pa 241 glasov. — Na učiteljskem v Tešnu se baje s prihodnjim šolskim letom začno otvarjati poljske paralele. To bi bilo veselo znamenje. Ko bi dobili v Sleziji slovanskih učiteljev, bi tudi za slovanščino v ljudskih šolah prišli boljši časi. Sedaj so pa v Sleziji ravno take ali pa še slabše razmere kakor na Koroškem. Vse ljudske šole za slovansko prebivalstvo so po imenu dvojezične, v resnici pa nemške. Slovanščina se le toliko rabi z začetka, da se ložje ponemčuje. Pravilne češčine ali poljščine tako noben učitelj zmožen ni.

Dolenja Avstrija. Pri dopolnilni volitvi za deželni zbor v devetem dunajskem okraju je voljen liberalni kandidat Dehm s 1855 glasovi. Protisemit

(Dalje v prilogi.)

sorodnikov, prijateljev in od drage domovine in upajoč v modro božjo previdnost, napotil se je v daljno Ameriko. Pisma, v katerih popisuje svoja opazovanja na potovanju so jako podučljiva in zanimljiva. Po jedni strani vsprejema njegov duh s pomočjo obsežne vdanosti vse, kar zanimlje učenjaka, po drugi strani pa premotruje vse, kar se nanaša na vero. Vse to slika z živimi bojami in venča svoja opazovanja z opombami, iz katerih odseva njegova lepa duša. Vsa že priobčena pisma veže zlata nit Lavrencijeve pobožnosti in svetosti. — V Antverpnu se je vkrcal 31. velikega travna in stopil na suho 14. malega srpana v Novem Jorku. Dospevši v novi svet, učil se je nekaj tednov angleščine, predno so mu odkazali misijo. Da bi se priučil indijansčini, poslali so ga v La Kroa k duhovniku in rojaku Mraku, tedanjemu misijonarju med Indijani. Mrak je bil kasneje drugi vladika v Marquettu. Naš Lavrencij je bil misijonarju Mraku jako dobro došel. Deloval je izdatno pri kanadskih Francozih, a zraven vsega tega učil se je pridno indijansčine. Seznanil se je h kratu temeljito z zgodovino onih krajev, posebno vrlo se je pa poučil o misijah očetov jezuitov med Indijani. V kratkem imel je v svoji oblasti jezik Čipve-Indijanov, vsaj toliko, da jih je podučeval za silo v sveti veri. Z dušo in telesom poprijel se je težavnega dela in z božjo pomočjo spreobrnil je mnogokako po temi nevere tavajočo ovčico. Ka-

darkoli se mu je posrečilo dovesti divjaka k pravi veri, bil je neizrekljivo vesel in srečen, kar jasno pričajo njegova pisma. Goreči blagovestnik je ljubil bedne Indijane, in Indijani so ljubili svojega pastirja. Da bi pa še plodovitejše deloval in da bi si vtrdil stalno delovanje med ljubljenimi ozadnimi otroci, nagovarjal je očete franciškanke, da bi prevzeli v skrb misijo v La Croixu. Pobogali so se. Mladi misijonar je prepustil očetom franciškanom mesto ter radovoljno prevzel mnogo težavnejšo misijo 24 milj od La Croixa. Od tukaj je še vedno obiskoval Indijane v La Croixu, dokler si niso očete franciškanke pridobili zadostnega znanja Čipve-indijansčine.

Ko je čul, da je njegov rojak misijonar Pirc v ozemju širne Minesote jedini katoliški duhovnik med mnogimi Čipve-Indijani, med katerimi je bore malo katoličanov, ponudil se mu je Lavrencij v pomoč, zeleč delovati med divjaki. Kdo si more misliti, s kakim veseljem je vsprejel oče Pirc tako delavnega pomočnika! Vneti Pirc nastanil je Lavtizarja pri Indijanih ob Rudečem Jezeru. Večina Indijanov bila je paganska. Od Rudečega Jezera piše zvestemu prijatelju: „Tukaj vidim žalostno stanje ubogih divjakov. Do sedaj bil sem med omikanimi kristijanskimi Indijani, kateri se razlikujejo prav mnogo v svojih segah od belokožcev, a ti bedni Indijani vidijo se mi povsem brez pomoči. Naravno so leni, še bolj pokvarjeni pa so s

strupenim zganjem, katerega jim prodajajo brezvestni ljudje. Sedanje njih stanje je skrajno žalostno, a to se ni najhujše; hujše se jim godi v kolikor se tiče njih neumrljivih duš. Ko opazujem ta revna bitja, prošinja me gorečnost in nenasitljiva želja delovati za nje, kolikor je v moji moči. Dan na dan prosim Boga za razsvetljenje pri tem sklepu.“ — Lepa slika izpreobrnjenja celega rodu dvigala se je pred njegovimi očmi in polnila mu dušo z radostjo. Sijajni vspehi venčajo že prve njegove poizkušnje. Pa zali! božja previdnost poklicala ga je od dela s prerano smrtjo v najlepših letih. Strašen udarec za dobrega Pirca in za uboge Indijane, ki so ostali brez dušnega pastirja! Kaj je čutil oče Pirc in koliko je mislil o svojem neutrudljivem pomočniku, izražal je v ganljivem pismu, iz katerega navedem le nekaj vrstic: „Dragi mi prijatelj! V najbolj otožnem stanu in s prežaljenim srcem Vam moram naznaniti nesrečno dogodbo, da našega ljubljence, pobožnega Lavrencija Lavtizarja ni več med živimi. Šel je v boljše življenje, ker ga svet ni bil vreden. Zanesljivo se sveti med svetniki v nebesih. V Krivem Drevesu je storil v treh letih veliko dobrega in tam si je pridobil najlepše hvale vredno spricevalo velike pobožnosti in mnogih zaslug v čednostih. Bilo je pa tamkaj premajhno delo za njegovo apostoljsko gorečnost, s katero je koprnel po dušah Indijanov, ker tamkaj ni bilo več divjih nevernikov za iz-

Rauscher je dobil 1258 glasov. Pred dvema letoma je bil liberalec Borschke voljen s 2.008 glasovi. Nasprotni kandidat je pa bil dobil 1549 glasov. Vidi se torej, da je sedaj bilo manjše zanimanje za volitev.

Ogersko. Od vladne stranke je nova vlada sevėda bila navdušeno vsprejeta, opozicijske stranke so jo pa z nekako nezaupnostjo vsprejele. Vodji nezavisne stranke Eötvös ne ugaja, da vlada naglašja, da se hoče držati pogodbe iz 1867. leta. Ta pogodba ni nikakr temeljni zakon in jo lahko parlament premeni. Ravno tako ni govornik za podražavljenje uprave. Tudi to mu ni prav, da se nova vlada ni izrekla o premembi vojaškega kazenskega postopnika. Zadovoljen je pa, da vlada obeta čistost volitev, in želi samostojno gospodarsko politiko. — Grof Apponyi se pa naravnost nad tem ne izpodtika, da vlada priznava nagodbo iz 1867. leta, ali želi, da bi vlada bolje varovala pravice Ogrov, ki izvirajo iz tega zakona, nego jih je prejšnja vlada. Tako je želeli samostojni ogerski dyor. Najprej naj se sklene zakon o čistosti volitev, potem naj se še le začne reforma uprave. S cerkveno-političnim programom je on zadovoljen, samo to mu ne ugaja, da se govori, da si krona pridruže pravico pritrditve predlogam o civilnem zakonu. To se glasi nekako tako, kakor bi nova vlada ne bila še prav gotova te pritrditve. Ugron se izpodtika nad tem, da se je reskript o odpustu grofa Szaparyja priobčil brez kontrasignature, to je protustavno. Zakon o priznanju židovske vere za enakopravno zdi se mu neumestno. Govornik je za to, da se prizna popolna svoboda in enakopravnost vseh ver na Ogorskem. Vlada hoče držati katoliško vero v verigah. Ko bi imeli katoliško avtonomijo, ne bilo bi se bati kulturnega boja. Govorniku ni prav, da se narodno vprašanje in prvenstvo madjarskega naroda v vladni izjavi ne omenja. Govorniku se zdi, da je Wekerle šel z velikimi upi na Dunaj, pa ničesar dosegel ni. Toliko o civilnem zakonu ni umestno govoriti, ker vlada sama vé, da iz tega nič ne bo. — Tako so se izrekli o vladni izjavi vodje treh opozicijskih strank. Kakor vidimo, nobeden govornikov se ni postavil prav na katoliško stališče, vsem je le več leželo na vsemogočnosti madjarske države in prvenstvu madjarskega naroda. To je karakteristično za ogerske razmere. Kje so ostali tisti možje, ki so ob volitvah obetali, da bodo branili stališče katoliške cerkve? Sedaj v zbornici ni mož, od katerih bi mogli pričakovati, da bodo z vso odločnostjo branili pravice in načela katoliške cerkve. Morda prihodnje volitve spravijo v zbornico kaj takih mož, vsaj civilni zakon še tako hitro ne pride na vrsto.

Vnanje države.

Austrija in Srbija. Srbski poslanik na Dunaju je že izročil dunajski vladni noto, v kateri prosi srbska vlada, da se podaljša sedanja trgovska pogodba, ker nove pogodbe pravočasno skupščina rešiti ne more. Tej prošnji se bo ugodilo, kakor smemo sklepati iz izjav grofa Kalnokyja v delegacijah.

Francija. Sedaj, ko je vsprejet tiskovni zakon, bode pa že panamsko vprašanje začelo vzbujati večjo pozornost. „Cocarde“, ki je obdobja Floqueta, da je dobil od družbe 300.000 frankov, sedaj trdi, da je tudi vojni minister Freycinet dobil od družbe 200.000 frankov, da si je ustanovil list, ki je zagovarjal njegovo politiko. Potem se govori, da je

preobračanje. Torej se je meni ponudil za pomočnika. Z dovoljenjem njegovega prečast. vladike privolil sem prav rad v to ponudbo; vsprejel sem ga prav prirčno, kakor poseben dar božji. S tem je storil božji služabnik še večji dar zatajevanja samega sebe. Zapustil je za vselej dobre indijanske občine otavanskih kristijanov, da bi hodil po najtežavnejših potih iskat izgubljenih ovčic, divjakov po severnih indijanskih pokrajinah. Njegova smrt potopila me je v najglobokejše žalovanje, in prelil sem mnogo solza. Hladila je moja britkost le jedna misel, da njegova blaga duša med izvoljeno trumo oznanjevalcev svete vere pred božjim prestolom silno prosi za nas slabe misijonarje in za izpreobrnjenje divjakov.

Iz teh kratkih podatkov njegovega življenja lahko posnamemo, da je bil najboljši božji služabnik, goreč misijonar, rekel bi — svetnik. In ker je daroval življenje za svoje ovčice, imenujemo ga lahko mučenika. Zbrali smo se danes tukaj, da ga počastimo in položimo njegove razpadle kosti k zadnjemu počitku. On ne potrebuje naše molitve, njegova duša je v pokoju, raduje se med aposteljni. On naj prosi pred božjim stolom za napredek svoje dežele; za mir in rast svete Cerkve; za novo dutsko vladikovino in za delavce v vinogradu Gospodovem. Njegov vzgled pa navdušuj vse v pobožnosti, posebno nas misijonarje s pravo vnemo in gorečnostjo za vzveličanje duš.

izdajatelj „Tempa“ senator Hebrard dobil od družbe poldrugi milijona frankov, da je zagovarjal družbo. Kompromitirana sta tudi senator Ranc in poslanec Maret. Apelacijsko sodišče je te dni začela preskavo proti družbenemu upravnemu odboru. Povabljeni so k sodišču Ferdinand in Karol Lesseps, Fontane, baron Cottu, inženir Eiffel in baron Reinach. Poslednji je bil vedno znan kot bogat bankir. Ko je dobil povabilo, ga je zadel mrtvoud, tako, da pred sodišče ne pride. Poslednji čas je baje uničil več papirjev, ki bi bili utegnili škodovati, če ne njemu, pa njegovim prijateljem. Ko je to storil, je pa opazil, da mu je ukradena kopirna knjiga. To ga je jako razburilo in prouzročilo njegovo smrt. Mnogi pa nočejo verjeti, da je umrl naravne smrti in trdijo, da se je sam umoril. — „Cocarde“ pa sumniči, da je Reinach umorjen, ker je čast 192 parlamentarcev od tega odvisna, da Reinach molči. Če tudi „Cocarde“ stvar pretirava, ali priznati pa vsakdo mora, da se bode v Franciji zopet pralo precej umazano perilo.

Nemčija. Shod socijalnih demokratov se je zaključil, ko je izvolil novo strankino predsedništvo. Voljena sta predsednikoma Babel in Singer, tajnikoma Auer in Fischer, blagajnikom pa Garitsch. Prihodnji shod bode v Kolonji. V zadnji seji je shod sklenil, da socijalni poslanci v zbornici nemajo sklepati kompromisov v parlamentih z nobeno stranko.

Južna Amerika. V chilski republiki prišli so na sled veliki zaroti. Zarotniki nameravali so požgati hiše mnogim bogatejšim meščanom v Sant Jagu, oropati denarnico in vjeti pomorske častnike ter proglasiti vstajo. Sedem pešpolkov so zarotniki že imeli na svoji strani. Mej zarotniki so največ pristaši pokojnega Balmacede. Vodje vstaje so zaprli.

Socijalne stvari.

Pijavke. Zadnje Dol. Novice imajo to-le poslano: „V našem okraju se nahajajo ljudje, ki jako hitro bogatijo; kupujejo namreč zadolžena posestva in te zopet razprodavajo. Kakor prinese ptičar svoje limanice, tako pripeljejo ti „gospodje“ trgovci na dan razprodaje seboj pijače, sodček žganja i. t. d. ali pa v krčmi gostijo napravijo. Ko so naši ubogi kmetovalci nekoliko dobre volje in „ugreti“ za pametno besedo — hajdi se pa licitanda prične. Drugi dan se kmetovalci „shlade“ in spoznavajo, da so „prav dobro“ plačali — „gospodje“ razprodajalec pa, da so jako fino barantali — za par tisočakov dobička“. — Okraj ni imenovan, a dejali bi, da je takih okrajev obilo pri nas in drugod, koder je liberalizem — osvobodil kmeta. Kupei in špekulantje, ki hoté obogateti na lahek način v kratkem času so in bodo vedno zagovarjali prosto razkosavanje zemljišč, češ da se mnogo več skupi, če se posestvo na drobno razproda. Toda jeli s tem vrednost posestva raste? Ravno narobe; manjša se in vender se plačuje boljše. Kedo pa plačuje, kedo kupuje take male krpice? Bogatini gotovo ne, marveč le reveži, ki vse svoje trdo prislužene novčiče vtikajo v male koščke posestva, da si ondudaj postavijo hišo in z družino vred trpé — revščino. Razkosavanje zemljišč je jako dober sluga kapitalizmu in dela — berače! Kedor ne veruje, glej — Savojsko!

O suženjstvu smo že pisali na tem mestu. Danes dodajemo lep primer iz zadnjih „Dél. Novin“: V Pragi je mnogo židov, ki si na jako neusmiljen način dobivajo bogastvo. V časopisu, posebno v „Česki politiki“, ki je, mimogredé rečeno, list jako dvomljive vrednosti, oglasijo v inseratu, da sprejemajo deklice za šivanje srajc, jopie itd. Brzo se oglasi do 100 ali še več deklet, ki morajo najpreje vplačati 5—10 gld. jamstva in potem dobé blaga za 12 srajc, za katere dobé — celih — 60—80 kr. A morajo imeti svoj stroj, svojo prejo, svoje olje, igle, vosek in drugo orodje. Drugi dan morajo prinesiti srajce že gotove, sicer izgubé službo. Delati morajo take usmiljenja vredne rodbine 20 ur na dan, da dogotové, kar jim je naročenega. In dekleta so še mlada in slaba, navadno 15—18 let stara. Ko vsa utrujena drugi dan prinese svoje delo in si vse stroške odšteje, ostane jej kakih 40 kr. — Židje, katerih nekatere imenovani list po imenu našteva: Grünfeld, Biehal, Kon, Fajgel, Rosenberg itd. pa prodajajo „tovarniško perilo“ in s tem na nepošten način sužé mlada dekleta delajo konkurenco poštem kupcem s perilom.

Novo vrste kruh. V Petrogradu so dne 12. t. m. poskusili v jedilnici za ljudstvo na živinskem trgu novi, tako zvani albuminov kruh; spekel ga je Astafjev po navodilu M. A. Ignatjeva. Ta kruh se pripravlja iz navadne moke, namešane z volovsko krvijo. Kri se jemlje še topla, naravnost iz klavnice,

in sicer 3 dele moke, 1 $\frac{1}{2}$ pa krvi. Ravno na ta način se izdeluje tudi zakuha za juho. Zdravstveni urad je ta kruh odobril in poskus se bo v kratkem ponovil. Prvi se je dobro obnesel; hvalili so kruh vsi, ki so ga poskusili, češ, da je slastnejši, nego navadni. Cena mu je ista, a rediven je dvakrat bolj, nego navadni kruh. Volovska kri ni več nenavadna hrana; slabotni ljudje jo pije samo in trdé, da jim jako krepi telesne moči. Nova iznajdba bo omogočila tudi drugim, ki nimajo prilike h klavnicam, ali pa se jim gabi krvava pijača, da se osvežijo s krvijo.

Petrolej. „Nov. Vremja“ piše v predzadnji številki, da so glavni petrolejni možje Nobel, Rothsild in dve armenski tvrdki v Baku sklenili mej seboj, da bo kera sin (očičen petrolej) po Rusiji prodajal samo Nobel; izvoz pa bo ves v rokah Rothsildovih. Tako je tedaj sklenjen nov monopol stvari, ki je postala vsaki kmečki koči potrebna in sicer sklenjen od — židov!

Slovstvo.

1. „Centralna posojilnica slovenska“ Spisal Ivan Lapajne v Krškem. Samozaložba. Tisk „Narodne Tiskarne“. — V tej mali brošurici (20 strani) nam podaja g. pisatelj v gotovi obliki nasvət, naj se slovenske posojilnice združijo v centralno slovensko posojilnico, ki naj potem kolikor možno podpira ustanovitev novih posojilnic in starim naj pomaga s posojili. Ta nasvət že dolgo stavlja gosp. pisatelj po javnih listih, na občnem zboru „Zveze“, in sicer večkrat, a dosedaj se mu ni posročilo, dobiti večine posojilnic zanj. S to brošurico gre že dalje. Po kratkem uvodu priobčuje namreč točno izdelana pravila „centralne posojilnice slovenske“ „slovenskim posojilnicam v blagohotno uvaževanje in pretresovanje“. Krepka rast zdravih, poštenih posojilnic mora biti vsakemu rodoljubu na srečo, in čim širši, čim nesebičnejši je vzajemnost mej njimi, tem lažje lahko delujejo. Bog daj zato tudi imenovanemu nasvetu — mnogo blagoslova!

2. „Ilustrovani narodni koledar“ za navadno leto 1893. — V. leto. Vredil in izdal Dragotin Hribar v Celju. Cena 1 gld. — Razven navadne koledarske tvarine donaja koledar nastopne stvari: „Mihael Vošnjak“, oče slovenskih posojilnic; „Car Vahtang“, balada, iz ruskega preložil A. Aškerc; „Igra s srečo“, novela Pavline Pakrove; „Iz popotnih spominov“, spisal Ahasverus; „Selitev Slovanov proti jugu“, kot seminaro radjo spisal S. Rutar.

Udanostne izjave.

Zupanstvo na Lokvici pri Metliki je poslalo to-le izjavo: Ponižno podpisani zastop občine lokviške v metliški fari je v svoji seji dne 12. novembra sklenil nastopno izjavo: Žavedajoč se dolžnostij, katere nam naklada 4. božja zapoved gledé pokorščine do duhovne gosposke, izražamo Vaši prevzvišenosti, milostljivi gospod knezoškof, tem potom svojo pokorščino, neomahljivo udanost in očetovsko spoštovanje. Odločno pa obsojamo vse laži in obrekovanja, s katerimi — kakor slišimo in beremo — naši nasprotniki Vašo prevzvišeno osebo napadajo. Ob enem tudi izjavimo, da so načela, katera so se izrazila na I. slov. katol. shodu, tudi naša načela.

Županstvo na Lokvici pri Metliki dne 12. novembra 1892. — Janez Dragovan, župan, Jakob Snedie, Marko Černugel, Mart. Škof, Marko Gornik, občinski svetovalci. Jožef Dragovan, Martin Gornik, Mart. Rus, Janez Šukle, Anton Šuklje, M. Hrašovec, Janez Težak, občinski odborniki.

Odbor občine Črnuče pri Ljubljani je odposlal sledečo izjavo: Predobro se spominjamo prelepega dneva Vašega prihoda na Črnuče o priliki posvečevanja naše nove župnijske cerkve dne 4. sept. 1887. l. — Spoznali smo vzlasti tedaj Vašo ljubomilo naklonjenost in ljubezen, poznamo tudi Vaše plemenito sree in Vaše blage namene, vsikdar delovati v čast božjo in v srečo Vam izročeni. Zato pa izjavljamo, da žaljenje Vaše osebe od strani slovenskih nam sobratov tudi nas žali in boli; slovesno pa izrekamo, da ne beseda, ne pero, pride naj od katere strani koli, nam ne bodeta nikdar iztrgala iz naših src spoštovanja, udanosti in ljubezni do Vas.

Črnuške občine odbor dne 13. nov. 1892. — Janez Vilfan, župan, Mat. Čibašek, Tomaž Kecej, občinski svetovalci. Jožef Snoj, Jožef Justin, Peter Dobravec, Fr. Rotar, Janez Kobilica, Lovro Bergant, Lovro Drešar, Janez Podboršek, občinski odborniki.

Občina Ambrus na Dolenjskem je poslala to-le izjavo: Z užaljenim srcem beremo, kako dan na dan napadajo liberalni slovenski časniki Vašo nam nad vse drago osebo. Vzlasti po I. slov. katol. shodu so postali ti napadi skrajno netaktni in brezobzirni. — Vemo, da se zna Vaša prevzvišenost tolažiti z besedami našega Gospoda, ki je dejal: „Ako so mene sovražili, bodo sovražili tudi Vas“ — vendar Vašemu preblagemu srcu ugodi prepričanje, da niste osamljeni v trpljenju, marveč da z Vami trpi verno Vaše ljudstvo. — Naj Vas grobokopi časne in večne sreče slovenskega ljudstva napadajo, kakor jim drago — vedó naj, da smo Vaši in da Vaši ostanemo. Z Vami hočemo trpeti, z Vami pa tudi zmagati, kajti resnica, katero Vi tako navdušeno in prepričevalno zagovarjate, zmagati mora!

Odbor občine Ambrus dne 14. novembra 1892. Franc Škufca, župan, Peter Sadar, Jožef Mahič, F. Gregorič, Jernej Muhič, občinski svetovalci. Franc Kovač, Anton Perko, Jožef Lavrič, Janez Kenig, J. Zupančič, Anton Mustar, Jožef Jernejčič, Janez Hočevnar, Anton Perko, občinski odborniki.

Županstvo sv. Križa pri Kostanjevici je poslalo to-le izjavo: Podpisani občinski odbor v Križevem pri Kostanjevici odločno protestuje v imenu občine zoper neosnovane napade liberalnih slovenskih časnikov na Vašo prevzvišenost. Svojemu uzornemu višjemu pastirju izrekamo otroško svojo udanost in prosimo Boga, da nam Vas dobrega očeta mili Bog ohrani še mnogo let! Izjavljamo ob enem, da se z načeli I. slov. katol. shoda popolnoma strinjamo ter da odobravamo njegov program. — Kerin, župan, Anton Stritar, Janez Bartel, Anton Prah, Anton Penič, občinski svetovalci. Franc Dornik, Martin Gramec, J. Marolt, J. Štefanič, Kozma Parlič, Jožef Žugič, Marka Unetič, Martin Komljanec, Janez Kuhar, Martin Unetič, J. Gramec.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. novembra.

(Udanostne izjave.) Udanostne izjave so nadalje poslale občine Kapljavas, Moste, Klanec, Nasoviče, Križ, Suhodole in Mlake pri Komendi. — Slava zavednim občinam in njih vrlim občinskim predstojnikom.

(Za pogorelce v Škrloviči) pri sv. Gregorju je poslal preč. vpok. župnik Vincenc Mayr iz Zaloga 5 gld. — Bog plati!

(Deželno gledališče v Ljubljani.) Pri današnji slovenski predstavi je na dnevnem redu prvokrat: Sv. t. b. pri svetilnicah, opereta v jednom dejanju; pred opereto pa se predstavlja veseloigra: Išča se od gojnik, preložena po francoskem izvirniku.

(Novo društvo.) Na tujakšnih c. kr. obrtnih strokovnih šolah so učenci večinoma jako ubožnih starišev, ki nikakor ne morejo ob svojih troških vzdrževati sina ali hčerke na zavodu. Skoraj vsak je več ali manj navezan na javno dobrosrčnost. Vsled teh razmer se je pod predsedstvom ljubljanskega gosp. župana konstituiral provizorični odbor, ki je sklenil ustanoviti „Društvo za podporo ubožnih učencev in učenk na c. kr. obrtnih strokovnih šolah v Ljubljani.“ Deželna vlada je že potrdila pravila novemu društvu in v kratkem se ima vršiti prvi občni zbor. Gledé na dobrodelni namen podpornega društva že danes opozarjamo svoje čitatelje nanj, posebno pa one iz obrtnih krogov, želeč, da bi mu v obilnem številu pristopali. Dan in kraj občnega zbora bomo svoječasno naznanili v našem listu.

(S somnja.) Na Vodnikovem trgu v Ljubljani so imeli ob somnju od nekdanj tudi klobučarji svoje mesto. Sedaj se je vrnil med nje neki tujec, ki je odprl tam 15krajcarski bazar. Slučajno ni bilo danes soseda njegovega na somenj in „štanta“ sosedovega že ni več, dasi je plačan za celi teden. Kdor ima skrbeti za to, naj skrbi in varuje domačine pred — tujci!

(Zanimiva pravda) vršila se je dne 9. in 17. novembra t. l. pri c. kr. okrajnem sodišču na Vrhniki. Občina si je prilaščala že dle časa gotovih pravic do neke parcele kapelanskega gozda v Raz-

kovec, vključeno na kapelanijo, bodisi v obliki „nadzorstva“, bodisi v obliki „posestva“, bodisi v obliki „lastnine“. Nedavno pa je občina po dogovoru občinskega sveta delavcem, ki so po ukazu gg. kapelanov v imenovani parceli sekali, sekanje prepovedala in delavce spodila. Kapelana sta vložila tožbo radi motenja zadnje dejanske posesti. Občino je zastopal notar g. A. Komotar, kapelanijo g. P. Bohinjec, obravnavo pa je vodil c. kr. okr. sodnik g. A. Elsner. Obravnava je trajala dva dni in zaslišalo se je 16 prič. Po razsodbi dne 18. novembra spoznalo je c. kr. okrajno sodišče za pravo, da je bila kapelanija res motena po občini v zadnji dejanski posesti in da je občina dolžna stroške povrniti.

(S Koroškega), z dne 22. novembra: Ni je večje, nesramnejše laži od one, katero naši zli nasprotniki že delj časa trobijo v svet: da je nemštvo na Koroškem v nevarnosti! Ta debela laž bere se malone v vsaki številki liberalnih listov, to laž patetično oznanjujejo liberalni poslanci svojim volilcem, ta laž bila je i glavni „schlager“, s katerim so matadorji zadnjega kor. „parteitaga“ fanatizirali skupščinarje! Pač: „jagnje kali volku vodo!“ — Drug „schlager“ nasprotnih krčičev je: „Vlada boža Slovence“. No, v „dokaz“ temu bodi le omenjeno, da je visoko stoječ gospod, kojega diči posebno debelo „prijateljstvo“ do Slovencev porabil zopet svoje službeno potovanje v to, da je rogovilil zoper družbo sv. Cirila in Metoda in delal propagando za „jedino zveličavno“ nemščino! — Če slovenski kmet ne zna nemški, je to kaznjiva pregreha, in dotičnemu se v luknji „ponuja“ prilika, da postane „mehek“ in se uči — nemščine! Da se uniči in prepreči slovensko gibanje, ki je našim „dilis majorum gentium“ prebodeč trn v peti, se ovajajo delavni slovenski rodoljubi, katerim se inače ne more do živega, na višjih mestih, natolecuje in laže se, ter se jim s temi (res „nemškimi“) sredstvi skuša zamašiti usta! Ta suha, le ob kratkem označena „fakta“ naj pričajo, kako hudo se godi na Koroškem — nemštvu!!!

(Iz Komende) se nam poroča: Za našo župnijsko cerkev smo naročili nove cerkvene stole pri mizarji Stupici na Viru. Oskrbel se boše tudi novi tlak za cerkev. — Pred kakimi 14 dnevi je bila pri nas komisija zaradi nove bolnišnice. Ogledalo se je stavbeno zemljišče; o drugem se vrše pismeni dogovori.

(Občinska volitev.) Z Ribnice na Pohorju se nam piše: „Mi vstajamo in vas je strah“, lahko bi rekli s pesnikom naši kmetje dne 10. novembra, ko se je vdrugič vršila volitev odbora za občino Ribnica-Hudikot. Prvič je bila volitev dne 28. jan. t. l. in zmaga je bila naša, ali večina je bila neznatna. Radi nekega nepravilnega pooblastila nasprotne stranke vložili so naši ugovor na c. kr. glavarstvo, katero je pa celo reč izročilo c. kr. namestništvu. Odtod smo odloka čakali pol leta, še le v poznej jeseni se nam je povedala rešitev njegova, namreč: nova volitev. Gospóda so računili, da si je med tem časom opomogla nasprotna stranka, ali zgodilo se je baš narobe. Ko se je ta ogledala v prenarejenem ogledalu volilnega zapisnika, zlezlo ji je srce samega strahu v pete, da je na dan borbe jo potegnila, kakor ščurki pred lučjo. Vsaj pa je nje bilo premalo povsod, da ni bilo računiti na veselejši boj, kamo li na zmago. Gospóda so se uračunili po pregovoru: Kdor seje veter, žanje vihar. Mishli so, da se je naš kmet naveličal volilnega boja in vednih potov, ali njemu se je tudi zasvetilo v možganih, da je bolje si utrgati za pol dneva časa, da dovrši svojo državljansko dolžnost in pravico, nego biti dolga tri leta zopet poslušen sluga robatim gospodom nasprotne stranke. Prejšnja večina naša bila je komaj zadostna, sedaj je — popolna. In kar je še več vredno, zmaga ta bode trajna, ako našim možem le količkaj ostane one moštosti, s katero so se zdaj tako lepo odlikovali. — Nasprotniki se seveda srdijo nad takšno „nehvaležnostjo“ naših kmetov, ali mi jim lahko povemo na ušesa, kdo je najbolj kriv njihove „nesreče“. Nihče drugi, nego sedanji župan, katerega blizu štiriletno županovanje bilo je nam — cela večnost. Če rečemo, da od vseh lastnostij, katere mora človek dandanes imeti, se ga je najmanj prijala uljudnost, posebno proti nižjim ali še morda enakim od njega, — pa smo v kratkem označili razmerje med njim in občani. To je bil največ vzrok nezadovoljnosti z njegovim gospodarstvom, to je prignalo kmete k volitvi, da si izvolijo drugi odbor in po njem župana, in ravno to je pokopalo nemškutarijo v Ribnici. Sredstvo je bilo res

slabo, ali služilo je proti svoji volji k dobremu namenu. To si, gospóda, dobro zapomnite, pa nikar ne dolžite več kmetov, da so „nehvaležni“. Poraz ta je vaše delo, ali bolje, del vašega župana.

(Cerkev sovražnica prosvete.) Angleski list „Tablet“ prinaša vest iz afriškega otoka Madagaskarja o delavnosti jezuitov od l. 1861. Takrat ni bilo na otoku ne ednega katoličana, danes jih je že 130.000 in imajo 300 cerkv s prelepo stolnico v glavnem mestu Tanariva. Ustanovili so zanje 414 šol, v katerih se uči 18000 otrok; v to se ne računajo obrtnijske šole in višja učilišča. Eden jezuitov je prepotoval peš celi otok ter napravil prve zanesljive zemljevide otoka, drugi se peča s prirodznanstvom in proučuje rastlinstvo in živalstvo na otoku; tretji popisuje zgodovino otoka, velikega kakor avstrijsko cesarstvo; Ustanovili so tudi tiskarno, kjer se tiska veliko dobrih knjig. Za revno ljudstvo so napravili štiri lekarne, kjer dobivajo zastoj zdravila; dve bolnišnici, kjer skrbijo za revne bolnike, ki trpijo od nalezljive bolezni „lebbra“ in preživé brezštevilno množico revežev. Posebno skrbijo za vjetnike, s katerimi se prekruto ravna; obiskujejo jih, tolažijo jih, nosijo jim jed in obleko in jih odkupujejo. Listu „Tabletu“ poroča vse našeto samovidec Kenelm Vaughan. Tako „pusti cerkev narode spati smrtno spanje“, da ga še le liberalne ideje k življenju prebudé!!

(Donesek k zgodovini svobodne korupcije.) Na Francoskem se sedaj pričinja vrlo zanimiva pravda, ki bo svetu zopet jasno dokazala, kako kruto špekulacija ljudi z denarjem npravno razdivjava in materijelno uničuje. Na prihodnjo soboto so povabljeni pred apelacijsko sodišče Ferdinand Lesseps (87 let star), njegov sin Karol Lesseps, upravni svetniki Marij Fontan in baron Kotti, znani inženir Ajfel in baron Rainab; toži jih prvi pravdnik države Kezné d Boréper (Quesnay de Beurepaire), da so goljufali pri panamskem podjetju. Zanimiva je denarna stran tega podjetja. Osemkrat so se izdale delnice zanje in nabralo se je 1400 milijonov frankov; delnice so bile po 500 frankov; padle so še do 12 frankov in sedaj so komaj malo nad 20. Ogromno svoto 1400 milijonov pa je z velikanske večine zložilo revno ljudstvo, tako da je tudi ono pri tem največ prizadeto. Iguba je tedaj grozovita, in to pri podjetju, za katero je že ob času, ko se je slabo stanje vedelo, dovolila zbornica, da se sme izdati dva milijona srečk, za katere se je z vsemi silami agitovalo in na vse mogoče načine navduševalo. In vendar znašajo troški samo blizu 800 milijonov frankov. — Vprašanje, ki se nehoté vsakemu vriva, se glasi: Kje je ostali denar, kako se je uporabil? Dognala bo to preiskava, a že danes lahko rečemo, da se bo umazano perilo, ki se pere pri vseh umazanih špekulacijah, tudi tu pralo. Osebe, ki smo jih gori imenovali, niso jedine mej prizadetimi. Le Provost de Loné (Launay) je v francoski zbornici 21. novembra očitno izrekel, da so krivci iskati mej vlado, v „haute banque“, v časopisju in v zbornici. Naštevaj je tudi nekaj podrobnostij, kako se je delalo z denarjem; n. pr. podjetniki so si izposodili pri dveh bankah 30 milijonov frankov, na dva meseca in obresti so plačali 85%; časopisi so se kar v velikem številu kupovali, da bi varali občinstvo in donašali najbombastičnejše pisana vabila, naj se udeležé podjetja; v nekem kraju so kupili v ta namen celo „semaine religieuses“. Delahé (Delahaye) je tudi naštel nekaj zanimivih podatkov! Tri milijone frankov so razdelili mej 150 poslancev, da so jih podkupili. Začetkom se je za podkupljenje odločilo 5 milijonov, in vse poslance, ki bi se dali kupiti, so imeli lepo proračunjene, za koliko bi se prodal. Cena je bila odvisna od dolgov, katere jo dotičnik imel, in od vpliva njegovega; neki že umrli minister je dobil 400.000 frankov; neki listič, ki ni vreden 20 frankov, se je kupil za 200.000 frankov; neki drugi list jih je dobil 500.000. — Za Panama srečke se je izvolil posebni odsek v zbornici; članov je bilo 11, 5 za, 5 proti, jeden neodločen, ki je pa zahteval 200.000 frankov za svoj glas. — Zbornica je sklenila, da se izvoli posebni odsek, ki bi preiskoval panamsko zadevo, v kolikor je v zvezi z zbornico. Včeraj so volili vprič, a se niso mogli zjediniti. Voljenih je bilo najprej 23 republikancev in 3 konservativci. Nato je pa desnica izjavila, da se noče več udeležiti volitve, ker so voljeni le trije njeni pristaši. Ti trije in še šest levčarjev je izvolitev odklonilo. Za v drugo

— (Disputacije.) Obilo je verskih ločin na Baskem, vsekakor je vladujoči cerkvi to v kvar. Na razne načine so že skušali priversti ločence k jedinstvu, škoda, da je največkrat se skušalo s silo. Sedaj so začeli drugače. V Astrahanu je po nalogu tamošnjega škofa Pavla nastopil pred 9. meseci znameniti pripadnik in vneta pravoslavni duhovnik Evstropij Kozergin in javno prišel disputacije z — „razkolniki“. Ruski listi z veseljem poročajo, da se je v 8 mesecih 95 ljudij iz raznih ločin zjediniło z grško-rusko cerkvijo. — Smisla za jedinstvo cerkve imajo tedaj še. Bog obudi le še gorečih mož, ki naj tudi razkolno rusko cerkev samo privedo k jedinstvu — katoliškemu.

(O. Doria), iz dominikanskega reda, jeden najizvrstnejših in najpriljubljenejših laških pridigarjev je te dni 47 let star v Benetkah umrl. Hvalili so njegov bister um in lep, lahni slog, kakor tudi njegovih govorov času primerno vsebino. Pečal se je mnogo tudi s socialnim vprašanjem.

(O knjigarai Hartmanovi [Kugli in Deutsch] v Zagrebu.) Obzor prinaša v ponedeljkovi številki vrlo zanimiv članek „Njemačka propaganda v Zagrebu“. Imenovana knjigarna namreč izdaja že nekaj let sem po tri nemške koledarje, katere so časopisi jednostavno priporočali kar na kratko tako, kot jim jih je naznanila knjigarna sama, imenuječ jih „trije nemški koledarji v hrvatskem duhu“. In v teh koledarjih se na najgrji način smeši vse, kar je slovanskega. Komensky je Nemec; Busija grozi Evropi s časi Atila in Džingiskana; pohlene pohvalne besede nima za Slovenstvo; v pogubo spravljajo Avstrijstvo — Čehi, Poljaki, Slovenci in Hrvatje, tako trdi koledar „Agramer Bote“. Mi javljamo to v ta namen, da se izprevidi, kako v srcu Hrvatstva rujejo sovražniki, ki se pa sicer kažejo za prijatelje. Tolmačimo si najboljše, odkod to, če pristavimo, da je tvrdka domaćne knjigarne — židovska.

(Papežev poslanec nadškof Fr. Sotolli) po nauku sv. očeta Leona XIII. sedaj obiskuje severo-amerikanske škofije, da se osebnost prepriča o stanju katoličanov. V Št. Pavlu, Min. so mu priredili dostojen sprejem. Gojenci rimenišča sv. Tomaža v Merriam Park so visokega cerkvenega dostojanstvenika pozdravili v 13 jezikih. Izmed slovanskih jezikov so bili češki, poljski in slovenski. Slovenski nagovor je imel čast. gosp. A. Vilman. Sa-

(Kolera.) Po "Denju" posnemamo tu uradni izkaz o koleri z zadnjega tedna, t. j. od 12. do 19. novembra. Po mestih je zbolelo 320 oseb, umrlo pa 204 (največ jih je zbolelo 170, umrlo 71; v Petrogradu zbolelo 58, umrlo 19). Na deželi jih je pa zbolelo 3569 in umrlo 1693 (največ v podolski guberniji 259 oseb; v Kersonski 109, v kijevski 169).

Dunaj, 23. novembra. V zbornici poslancev je odgovoril ministerski predsednik na interpelacijo Pacakovo. Konstatoval je le, kje so se sklenili protesti avtonomnih korporacij proti ministerski naredbi o osnovi okrajnega sodišča v Teplicah. Ustavljanje sklepov še ne omejuje svobodnega izražanja mnenja. Postopanje okrajnega glavarstva je bilo korektno.

Bukarešt, 22. novembra. Zbornici sta
sklicani na 22. dan novembra.

Rim, 23. novembra. Parlament se je otvoril. Prestolni govor pravi, da so v Genovi izkazana počastenja dokaz naših najboljših odnošajev k vsem vlastim, Vlada si bode v zvezi s svojimi zavezniki prizadevala obvarovati Evropo pred vsemi razpori.

Portonovo, 22. novembra. Francoske čete so brez boja zasele Abomey. Kralj Behanzin je pobegnil.

19. novembra, Viktor Vodnik, čevljarjev sin, 6 dni star, delavske hiše ob Dunajski cesti, trismus. — Marija Škof, mesarjeva hči, 2 meseca, Krakovske ulice 6, hudi kašelj. — Martin Rome, delavec, 64 let, je utonil v Gradašici.

18. novembra. Tomaž Spacapan, delavec, 43 let, carcinoma cordiae.

19. novembra Jakob Martinazzi, delavec, 44 let, tetanus

20. novembra.

Pri **Malicu**: Rosenberg, Krivenek, Kirchhoff, Müller, Glookner, Schagl, trgovci; Aschwalder; Daneman, potovalec, z Dunaja. — Suehy, višji nadzornik, iz Grada. — Fischer, trgovec, iz Prage. — Blažon s hčerjo iz Begunj. — Blaisel iz Benetek. — Kastel, potovalec, z Reke. — Vitez Fränz pl. Vestenegg, okrajni glavar, iz Novega mesta. — pl. Thoman Montalmar, okrajni glavar, z soprogo, iz Kočevja. — Fruhwirth, zasebnik, iz Zagreba.

Pri Slovni: Barnig, Krum, tovarnarja; Bernhard, Hock, Reiner, trgovci, z Dunaja. — Arming, uradnik, in Angeli, iz Trsta. — Petrič iz Logatca. — Fertin, kurat, iz Begunj. — Krumpester, kapelan, iz Prečine. — Christl iz Žatca.

Pri *Južnem kolodvoru*: Cegnar, jurist, iz Žabnice. — Netti iz Hoheneib. — Spinar, uradnik, iz Hotederice. Pri *avstrijskem caru*: Maurhard iz Steyra. — Freinthal, trgovec, z Ogerskega. Pri *bavarskem dvoru*: Golob iz Toplic. Pri *Virantu*: Drobnič, posestnik, iz Sodražice. — Mrhar, posestnik, iz Dolenje Vasi.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokriše na 24 ur v
opazovanja		srakometa + mđ	Suplement po Celziju			
22	7. u jut.	746.5	0-8	sl. vzh.	oblačno	
	9. u pop.	746.7	1.8	sl. svzh.	"	0-00
	9. u sveč.	746.6	0-8	"	"	

Srednja temperatura 1-1°, za 1-9° nad normalom

dne 22. novembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenična hktl.	6	Speh povojen, kgr.	64
Rež,	5	Surovo maslo,	75
Jedmen,	3 26	Jajce, jedno	38
Oves,	2 52	Mleko, liter	10
Ajda,	5 77	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	4 78	Telečje	52
Koruza,	4 50	Svinjasko	50
Krompir,	3 03	Kostrunovo	36
Leda,	11	Pišaneč	35
Grah,	10	Golob	15
Fizol,	9	Seno, 100 kgr.	2 23
Maslo,	90	Sisna,	1 87
Mašč,	66	Drva trda, 4 kub. mtr.	7 23
Speh sv.	50	meška,	4 80

✂ pas ar ✂
in
**izdelovatelj
cekvnega
erodja**

LJUBLJANA,
Poljanska
cesta št. 8,
poleg „Alojzije-
višča“

opozarja in toplo priporoča prečastiti duhovščini in
slavnim cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno

pasarsko delalnico.

v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah in slogih cerkveno orodje, kot: moštrance, ciborije, kelihe, tabernakelje, svečnike, lestence itd. iz najtrše in najzanesljivejše kovine, lično in cenó po poslatih uzorcih ali lastnem načrtu. — Stare orodje popravlja in prenavlja, posebeje v požljuje v ognji tudi strojevodne osti po najnižji ceni. — Izvršeno blago pošlje dobro spravljeno in poštnino preste. 1592 52-49

Lekarna Trnkóczy-jeva, Dunaj, V.



Trnkóczyjev
grenki konjak,

okusno in najboljše sredstvo za želodec.
1 steklenica 50 kr., 12 steklenic 5 gld.
prodaja

Ubald pl. Trnkóczy,
lekarnar v Ljubljani.
Prodajalci na drobno dobé rabat.

Lekarna Trnkóczy-jeva v Gradcu.

Na prodaj je za nizko ceno

jedna že rabljena, a dobro ohranjena

velika petrolejna svetilnica

in štiri **manjše viseče svetilnice.**

Velika svetilnica primerna je za **gostilnicarje** ali **večjo dvorano**, manjše za obrtnike.

Več izve se v upravnistvu „Slovenca“. 482 7

Katoliška Tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

zitanice 
po niski ceni.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne povzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse **zobne operacije in zobna plombovanja**

A. PAICHEL,

(12) 87 zobozdravnik
pri Hradskega mostu I. nadstr.

Čvetero božičnih pesem

za solo spreje, m. s. s. zbor in spremljevanje orgel
zložil **Ign. Hladnik**, op. 18.
Prodaja Katol. Bukvarna v Ljubljani in J. Kraje v
Novem Mestu. Cena 40 kr. 552 5-1

Velika 50krajarska loterija.

Predzadnji teden!

Glavni dobitek

75.000 goldinarjev

Srečke à 50 kr. priporočila:

J. C. MAYER v Ljubljani.

Naznanilo.

Jemljem si čast svojim p. n. naročnikom naznanjati, da sem svojo delavnico, katero sem imel skozi 14 let v hiši g. Treo-ta (državne železnice cesta št. 10) **premestil od 1. t. m. v**

Igriške ulice števil. 8.

Za dosedanje meni v tako veliki meri dano zaupanje in naročila iskreno se zahvaljujem, prosim mi to tudi v bodoče ohraniti in me v moji novi delavnici, katera je veliko večja od prejšnje, z mnogimi naročili osrečiti, ter zagotavljam **točno, ceno in natančno** izvršitev vseh v mojo stroko spadajočih ključarničarskih del. Izdelujem tudi vsake vrste **ograje** po lastnem, ali mi danem načrtu. — Z odličnim spoštovanjem

JAKOB MARTINČIČ,
ključarničar.

J. BENDIK v Št. Valentinu pri Steyru

edini izdelovalec novo izumljene e. kr. privilegovane

svetle tinkture za usnje,

s katero se naredi svetlo (zlika brez krtače) usnje na konjskih komatih, vozovih, usnje za čevlje in galanterijsko usnje, priporočila ta svoj izdelek, kateri se rabi ne le pri e. in kr. vojaštvu in velikih transportnih podjetjih na Dunaju, temveč tudi v hlevih cesarskih visokostij že več let.



Nadalje priporočila ravno isti za nepremočljive čevlje svojo slavnoznano 377 10-9

nepremočno mast za usnje,

ki daje usnju posebno mehko in se rabi celó pri najvišjem dvoru.

Cene: Svetla tinktura za usnje kilo 1 gld. 20 kr., 1 steklenica števil. 1 — 80 kr., št. 2 — 40 kr., št. 3 — 20 kr.

Nepremočna mast za usnje kilo 80 kr., 1/2 kilo 40 kr., 1/4 kilo 20 kr., 1/8 kilo 10 kr.

Prodajalci na drobno in vojakom dobé rabat.

Da se izogneš prevaram glej na ime „J. Bendik v Št. Valentinu“, ki je na vsakem kosu.

V Ljubljani je prodajata Schussnig & Weber, v Celju Tanner in Stieger, v Mariboru Holasek in Martinz.

Uradne in trgovske
koverte s firmo
priporočila
Katoliška Tiskarna v Ljubljani.

Nova slovenska knjiga!

Psalmi.

Preložil
Ivan Vesel.

Cena: 1 gl. 20 kr.



Št. 9928.

Otročji vozički

jako fini, močni in lepi dobivajo se pri meni skozi leto in dan in sicer v vseh barvah, kakor radeče, modro, sivo in olivno, po gld. 5-50, 6-7, 8-9, 9-10 in višje po vsaki ceni do 20 gld.

Anton Obreza,

tapecirar,

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4.

Najcenejši kraj za nakupovanje otročjih vozičkov. 537 50-2

Vizitnice

priporočila

Katol. Tiskarna.

Tisti mož,

star, visoke postave, ki je v **ponedeljek v Ljubljani staro srebro menjal**, naj se kakor hitro mogoče oglasi **zopet tam.** 551 3-2

Razglas.

Dne 2. januarja 1893. l. ob 10. uri dopoldne vršilo se bode v **deželnem dvorcu**

V. izžrebanje 4% obveznic kranjskega deželnega posojila.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 10. novembra 1892. 553 1



10

goldinarjev

stane pri meni eden modro na peresih (Federmatratz). Ti modroci so solidno iz najbolje tvarine narejeni, imajo po 30 dobro vezanih, močnih peres iz najboljšega bakrenega drata, so s finim afrikom tapetirani in močnim platnenim evilhom preobljeni ter pri najtežji rabi do 15 let **nobenih poprav** ne zahtevajo. Pri naročilih z dežele naznani naj se vselej **natančno** mera postelje v **notranji luči**. — Ako se torej dobi za 10 gld. **dober** tapetiran modro na peresih, je pač neumestno kupovati malo vredne nadomestke (kakor žičaste žimnice, slamnice itd.), kateri pravemu namenu, imeti **dobro** posteljo, ne ustrezajo.

ANTON OBREZA, tapecirar v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4.

Ta domača, narodna trdka bodi prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu najbolje priporočena za nakupovanje **žimnic, garnitur, divanov, stolov, preprog, zagrinjal** in vsega v tapetniško obrt spadajočega dela.

Ceniki s podobami zastoj in franko. — Hitra in poštena postrežba, nizke cene. 536 50-2

Dunajska borza.

Dne 23. novembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	97 gld. — kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	97 „ 60
Zlata renta 4%, davka prosta	115 „ 15
Papirna renta 5%, davka prosta	100 „ 40
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	985 „ —
Kreditne akcije, 160 gld.	317 „ 25
London, 10 funtov stl.	119 „ 80
Napoleonodor (20 fr.)	9 „ 53
Cesarski cekini	5 „ 68
Nemških mark 100	58 „ 80

Dne 22. novembra.

Ogerska zlata renta 4%	113 gld. 30 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 „ 40
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 „ 50
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	152 „ 25
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	188 „ —
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 „ 20
Zastavna pisma	100 „ 40
Kreditne srečke, 100 gld.	191 „ 75
St. Genois srečke, 40 gld.	63 „ 75

Ljubljanske srečke, 20 gld.	— gld. — kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 „ —
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 „ 25
Salmove srečke, 40 gld.	64 „ 50
Windischgraezove srečke, 20 gld.	— „ —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 „ 75
Akcije Ferdinandove, sev. želez. 1000 gl. st. v.	2785 „ —
Akcije južne železnice, 200 gld. ar.	95 „ 50
Papirni rubelj	1 „ 18
Laških lir 100	— „ —

List „Mercur“.

Zanestljiva **informacija** o stalno obrestnih in dividendnih papirih, važnih dogodkih na gospodarskem in finančnem polju, odločitih pojavih na dunajski borzi.

Steti pismeni in ustni brezplačno.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Promese iz l. 1864

cele 4 1/2 gld., polovične 2 1/2 gld. in 50 kr. košek.

Glavni dobitek **150.000 gld. avstr. velj.**

Žrebanje dne 1. decembra.